

S. Prosper lib. I. de vita contemplativa, cap. 19. « Dicente, inquit, Apostolo, nisi credideritis, non intelligetis, datur intelligi, quod non fides ex intellectu, sed ex fide intellectus existat: nec qui intelligit, credat, sed qui credit, intelligat ». Itaque fides intellectum præcedit, ac per hoc credere, non est intelligere.

S. Gregorius lib. II. Moralium, cap. 25. tractans illud Job. I. *Boves arabant, et asinae pascebantur juxta eos* (1); docet, per boves significari homines doctos, per asinas homines imperitos, qui simpliciter credentes in intelligentia majorum acquiescunt.

Denique in eo qui credit, duo sunt, apprehensio, et judicium, sive assensus: sed apprehensio non est fides, sed aliquid fidem præcedens. Possunt enim etiam infideles apprehendere mysteria fidei. Præterea, apprehensio non dicitur proprie notitia, si sit rudis et confusa; distincta autem et perspicua non necessario requiritur ad fidem. Nam accidere potest, ut Philosophus Ethnicus apprehendat non solum confuse, sed etiam distincte mysterium Trinitatis, et subtilissime intelligendo discernat essentiam et relationes, atque alia id genus, et tamen non credat. Contra autem rusticus Catholicus, non apprehendat nisi confuse tria illa nomina, et tamen vere credat.

Judicium autem, sive assensus duplex est. Alter enim sequitur rationem, et evidentiam rei, alter auctoritatem proponentis: prior dicitur notitia (si proprie loqui velimus) posterior fides. Sic enim loquitur sanctus Augustinus, in libro de utilitate credendi, cap. 11. « Quod, inquit, intelligimus aliquid, rationi debemus; quod autem credimus, auctoritati ». Igitur mysteria fidei, quæ rationem superant, credimus, non intelligimus, ac per hoc fides distinguitur contra scientiam, et melius per ignorantiam, quam per notitiam definitur.

Illud autem, quod objicit Calvinus, semper discentes, et numquam ad scientiam veritatis pervenientes, nihil ad rem facit. Nam tametsi distinguatur fides a scientia, tamen utilis est etiam, et laudabilis scientia rerum divinarum, quippe quæ amorem Dei semper magis et magis accendit: et sicut laude digni sunt, qui discendo proficiunt, ita merito reprehenduntur, qui semper discunt, et ad scientiam numquam perveniunt.

(1) Job. I, 14. — (2) Luc. XIX, 40; I Tim. I, 45; Joan. III, 16. — (3) Matth. XVI, 16.

CAPUT VIII.

Fidei justificantis objectum non esse specialem misericordiam, sed omnia quæ Deus revelavit, probatur ex divinis litteris.

Nunc demum ad id, quod maxime proprium est hujus loci, veniamus, ac ex divinis litteris probemus, fidei justificantis objectum non esse specialem misericordiam, sed omnia quæ Deus revelare dignatus est.

Incipiamus ab Evangeliiis. Fides certe, quam Christus exiebat, et in cujus confirmationem miracula faciebat, fides erat justificans. Hujus enim rei causa fidem prædicabat et confirmabat, ut per eam homines salvarentur. *Venit enim quærere, et salvum facere quod perierat.* Luc. XIX. Et: *Venit in hunc mundum peccatores salvos facere.* I ad Timoth. I. Et ideo pater sic dilexit mundum ut filium suum unigenitum daret, ut omnis qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam æternam (2). Joan. III.

Videamus igitur, quam fidem Christus exigeret, quam laudaret, ad quam hortaretur, quam denique signis et prodigiis comprobaret. Matth. IX, Dominus cæcis petentibus lumen: *Creditis, inquit, quia hoc possum facere vobis?* Illis respondentibus, *utique, Domine, ait, secundum fidem vestrum fiat vobis.* Quo loco Dominus fidem omnipotentiae, ac per hoc divinitatis suæ, non misericordiae specialis exegit.

Matth. XVI. cum sanctus Petrus confessionem fidei suæ illis verbis edidisset: *Tu es Christus filius Dei vivi* (3). Eam fidem ita Dominus commendavit, ut diceret: *Beatus es Simon Bar Jona, quia non revelavit tibi caro et sanguis, sed Pater meus, qui in cælis est.* Eandemque sancti Petri fidem, omnes Patres miris laudibus offerunt. Ut quæ perfecta fides fuerit. Vide Hilarium lib. VI. de Trinit. Chrysostomum homil. 53. in Matth. Augustinum tract. 10. in epist. Joannis. Cyrillum Dialog. 4. de Trinit. Et Leonem serm. 2. de assumptione sua ad Pontificatum. Quid autem Petrus tunc credidit, nisi Christi divinitatem?

Similis fuit confessio fidei in Centurione, Luc. VII. quam Christus ita miratus est, ut diceret: *Tantum fidem se non invenisse in*

Israel (1). Neque enim aliud se credere Centurio ille professus est, nisi Christi omnipotentiam et divinitatem, dicens: *Dic tantum verbum, et sanabitur puer meus.*

Joan. I. cum Nathanael dixisset: *Rabbi, tu es Rex Israel, tu es filius Dei.* Dominus fidem ejus approbans ait: *Quia dixi, vidi te sub ficu, credis* (2).

Joan. VI. cum Dominus longa oratione ad fidem cohortatus esset Judæos, et illi non credentes abirent, interrogavit Apostolos, num et ipsi vellent abire; respondit autem Petrus nomine omnium: *Ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes, et nos credimus, quia tu es Christus filius Dei vivi* (3). Ex quo intelligimus hanc ipsam fuisse fidem, quam Dominus requirebat.

Joan. XI. cum Dominus Marthæ dixisset: *Ego sum resurrectio et vita, qui credit in me, non morietur in æternum, Credis hoc?* Respondit illa: *Utique Domine, ego credidi, quia tu es Christus filius Dei vivi, qui in hunc mundum venisti* (4).

Joan. X. Dominus ipse docens, quod sit objectum fidei, quam in nobis requirit. *Non creditis, inquit, quia ego in Patre, et Pater in me est? alioqui propter opera ipsa credite* (5). Et cap. XX. cum Thomas, aliquandiu incredulus, tandem viso Domino exclamasset: *Dominus meus, et Deus meus*, subjunxit Dominus: *Quia videristi me Thoma, credidisti, beati qui non viderunt et crediderunt* (6). Ubi certe beati dicuntur, qui credunt, Christum resurrexisse a mortuis, et Dominum, ac Deum esse. Id enim est, quod Thomas credidit. Denique ibidem: *Hæc scripta sunt, ut credatis, quia Jesus est Christus filius Dei, et ut credentes, vitam habeatis in nomine ejus.* Hæc igitur fides, quæ respicit Christi divinitatem, ipsa est, quæ et justitiam, et vitam æternam tribuit. Atque hæc quidem testimonia probant, fidem justificantem habere pro objecto aliquid aliud præter misericordiam specialem.

Sed addamus alia testimonia, quibus probemus, non solum fidem justificantem respicere alia objecta, sed etiam fidem esse justificantem, quamvis non respiciat misericordiam specialem, et non esse fidem justificantem, si eam misericordiam forte respiciat. Marc. I. leproso dicenti: *Domine si vis, potes me mundare*, Dominus ait: *Volo, munda-*

re (7). Leprosus iste de voluntate Domini, ac per hoc de misericordia speciali sine dubio ambigebat, alioqui non dixisset, *si vis potes.* Et tamen quia non defuit illi fides omnipotentiae, et divinitatis, impetravit quod petiit. Ex quo intelligimus, fidem ejus fuisse talem, qualem Dominus exiebat, et in cujus confirmationem miracula faciebat; quamvis deesset illi certitudo de misericordia speciali.

Luc XVIII. pharisæus confidebat se esse justum, et ideo orans dicebat: *Gratias tibi ago Domine, quia non sum sicut cæteri homines, etc.* Contra: *Publicanus non audebat oculos ad cælum levare, sed a longe stans, et pectus percutiens orabat, Deus propitius esto mihi peccatori.* Et tamen descendit hic justificatus ab illo (8), id est, præ illo. Itaque Pharisæus habuit fidem specialis benevolentiae, et tamen repulsam passus est: publicanus caruit fiducia illa, et cum timore ac tremore ad Deum accessit, et justificatus est. Neque dici potest pharisæum habuisse fidem, vel fiduciam benevolentiae ob propria merita, quasi justitiam suam ex se habere se crederet. Nam agebat gratias Deo de sua justitia, proinde a Deo eam se habere credebatur. Non igitur justificatur, qui justum se esse confidit, sed qui cum metu, et tremore salutem suam operatur.

Accedat ultimo testimonium ex capite postremo Marci, ubi cum Dominus dixisset: *Qui crediderit et baptizatus fuerit, salvus erit, qui vero non crediderit, condemnabitur; mox adjunxit: Signa autem eos qui crediderint, hæc sequentur, in nomine meo dæmonia ejicient, linguis loquentur novis, serpentes tolerant, etc.* (9). Ubi apertissime videmus, fidem miraculorum unam et eandem esse cum fide justificante et salvante: certum autem est, fidem miraculorum non respicere tamquam objectum specialem misericordiam remissionis peccatorum, sed omnipotentiam, et divinitatem filii Dei.

Hæc igitur ex Evangeliiis sufficient; quibus addi possunt alia non dissimilia ex Actis et epistolis Apostolorum. Nam Actorum II. IV. X. XIII. et XVII. narrantur conciones Petri et Pauli, quibus explicatio, et doctrina fidei continetur. In his autem nullum est verbum de speciali misericordia, sed totæ consumuntur in explicanda, et persuadenda

(1) Luc. VII, 9. — (2) Joan. I, 49. — (3) Joan. VI, 69. — (4) Joan. XI, 25. — (5) Joan. X, 41. — (6) Ibid. XX, 29. — (7) Marc. I, 40. — (8) Luc. XVIII, 44. — (9) Marc. XVI, 46.

resurrectione, et divinitate Jesu Christi. Item actor VIII. cum Philippus ab Eunuchum baptismum postulante quævisset, crederet ne ex toto corde, respondit ille: *Credo filium Dei esse Jesum Christum* (1). Atque hoc responso contentus, Philippus Eunuchum continuo baptizavit. Est igitur fides vere justificans, non qua credimus, Deum nobis esse propitium, alioqui perperam egisset Philippus, qui sine tali fide Eunuchum baptizavit, sed qua toto corde, id est, sine ulla hæsitatione credimus, Jesum esse Christum, ac filium Dei, ac per hoc etiam Deum.

Apostolus Paulus in epist. ad Roman. cap. 4. explicans fidem Abrahamæ, quæ reputata est illi ad justitiam, non dicit, eum credidisse sibi per misericordiam specialem, remissa fuisse peccata, sed patrem se futurum multarum gentium ex filio quem sibi centenario uxor nonagenaria, et sterilis præter solitum ordinem cursumque naturæ paritura esset. Id enim credere, nihil aliud erat, nisi credere Deum, qui promiserat, omnipotentem, ac fidelissimum esse. Itaque Abrahamæ fides ideo tanto præconio, ab Apostolo laudatur, et in exemplum omnibus fidelibus ponitur, quia (ut ipse dicit) *in repromissione Dei non hæsitavit, neque consideravit corpus suum emortuum, et emortuam vulvam Saræ, sed dedit gloriam Deo, plenissime persuasus, quoniam quæ promisit Deus, potens est et facere* (2).

Item cap. x. Hoc (inquit idem Apostolus) *est verbum fidei, quod prædicamus, quia si confitearis in ore tuo Dominum Jesum, et in corde tuo credideris, quia Deus eum suscitavit a mortuis salvus eris* (3). Hic quoque apertissime videmus objectum fidei justificantis et salvantis, esse resurrectionem filii Dei.

Idem in priore ad Corinthios cap. XIII. conjungit fidem, quam montes transferri possunt quam illi vocant fidem miraculorum, cum ipse et charitate; ut intelligamus, fidem miraculorum non esse aliam, quam fidem, quæ cum spe et charitate justificat. Idem in eadem epistol. cap. 13. *Notum, inquit, vobis facio Evangelium, quod prædicavi, in quo statis, per quod et salvamini, nisi forte frustra credidistis. Tradidi enim vobis in primis, quod et accepi; quoniam Christus mortuus est pro peccatis nostris, secundum Scripturas, et quia sepultus est, et quia resurrexit tertia die, secundum Scripturas, etc.* (4). Ubi sine dubio fi-

dei salvantis objectum explicatur, nec tamen dicitur, tradidi vobis, ut unusquisque se certo credat, per Christum esse justificatum; sed tradidi vobis credendam Passionem, sepulturam, et Resurrectionem Domini nostri Jesu Christi. Denique sanctus Joannes, in epist. I cap. v. *Omnis, inquit, qui credit, quoniam Jesus est Christus, ex Deo natus est. Et infra: Hæc est victoria, quæ vincit mundum, fides nostra. Quis est, qui vincit mundum, nisi qui credit, quoniam Jesus est filius Dei* (5)? Habemus igitur objectum fidei justificantis tam perspicue, et tam copiose in sacris litteris explicatum, ut adversarii hæresim suam persuadere non possint, nisi novas Scripturas veteribus abolitis solita temeritate confingant.

CAPUT IX.

Probatur ex traditione Ecclesiastica, fidem justificantem non esse fiduciam misericordiae, sed assensum ad omnia, quæ in verbo Dei continentur.

Jam vero quid vetus Ecclesia senserit, ac tradiderit de fide ad justificationem, et salutem necessaria, quid ea videlicet sit, et quod objectum habeat, non potest clarius intelligi, quam ex Symbolo fidei, quod catechumenis initio traditur, ut cum fide recta, et sana ad lavacrum regenerationis accedant, hoc est, ut ex fide justificentur, et justificati salutem consequantur æternam.

Extat igitur in primis Symbolum antiquissimum, quod Apostolicum dicitur, propterea quod Apostoli ipsum condiderint, ut inter omnes constaret, quænam esset totius Christianæ fidei summa. Cujus rei testes sunt Ambrosius in epist. 81. ad Siricium. Hieronymus in epist. ad Pammachium adversus Joannem Hierosolymitanum, Augustinus in serm. 115. et 181. de tempore. Leo epist. 13. ad Pulcheriam, et serm. 11. de passione Domini. Maximus in serm. de Symbolo et alii.

Contineri autem Symbolo, quamvis breviter, et in summa, totum fidei objectum, docet præter alios sanctus Augustinus, loco citato, serm. 115. de tempore, ubi Symbolum Apostolicum, his verbis definit: « Est, inquit, Symbolum comprehensio fidei no-

stræ simplex, brevis, plena, ut simplicitas consulat audientium rusticitati, brevis memoria, plenitudo doctrinæ ». Et serm. 119. « Symbolum, inquit, est breviter complexa regula fidei, ut mentem instruat, nec oneret memoriam ».

Hoc Symbolum habemus paulo latius explicatum, in Conciliis Oecumenicis Nyceno et Constantinopolitano, et rursus a S. Athanasio Episcopo Alexandrino; sed sicut quatuor Evangelia, non tam sunt quatuor Evangelia, quam quatuor Symbola, Apostolicum, Nycænum, Constantinopolitanum, et S. Athanasii, non tam sunt quatuor Symbola, quam enarrationes quatuor ejusdem Symboli.

In Symbolo igitur fidei continentur multa, quæ necessario credenda sunt, si quis ex fide justificari velit, de unitate et Trinitate Dei, de Incarnatione, Passione et Resurrectione Christi, de Ecclesia, de Baptismo, de vita æterna, de speciali autem misericordia ne verbum quidem. Itaque id solum prætermisum est, quod solum ponendum erat, si vera esset Lutheranorum de fidei notionem vel definitionem sententia.

At (inquit Lutherus in comment. ad cap. 3. epist. ad Galat.) « in Symbolo habetur. Credo sanctam Ecclesiam, quod non est aliud, quam credo nullum esse amplius peccatum, nullam mortem in Ecclesia ». Sed inanis hæc objectio est duabus de causis. Primo, quia sanctam Ecclesiam esse credimus, quoniam sponsum habet sanctum et multos filios sanctos, et extra eam nullus est sanctus: non autem quoniam omnes, qui in ea sunt, sancti sint. Scimus enim, Ecclesiam esse aream, in qua sunt paleæ cum tritico; et rete in quo sunt boni et mali pisces, et domum, in qua sunt vasa alia in honorem, alia in contumeliam. Secundo, quoniam qui credit Ecclesiam sanctam, non tenetur credere, se jam esse partem Ecclesiæ sanctæ. Catechumeni enim credunt Ecclesiam sanctam, et tamen sciunt, se nondum partem ejus esse: qui vero jam baptizati sunt, et intus manent, sciunt se partem esse corporis Ecclesiæ. Sed an sanctitatem ejus participant, quæ potissimum in charitate sita est, neque sciunt, neque scire, aut credere tenentur.

At (inquit Philippus, in Apologia confess. in articulo de fide) « Non est ommissa remissio peccatorum in Symbolo fidei; atque illa est, quam fides justificans proprie intuetur ». Sed facile hoc rejicitur. Nam in primis, si

fides justificans recte definita esset fiducia misericordiae propter Christum; deberet saltem magna pars Symboli, si non totum, cum hac definitione congruere. Contra autem factum esse videmus, cum ex articulis duodecim, unus tantum sit, qui utrumque ad fiduciam misericordiae accommodari posse videatur: nam reliqui undecim neque de misericordia docent aliquid, neque ad fiduciam ulla ratione, sed ad solam credulitatem (ut sic loquamur) pertinent.

Deinde, articulus de remissione peccatorum, non docet specialem et absolutam benevolentiam, quam adversarii objectum fidei justificantis faciunt, sed benevolentiam generalem, et quæ suis conditionibus non caret, cum ex baptismi perceptione dependeat. Nam quod in Symbolo Apostolico habetur: « Credo remissionem peccatorum », in Constantinopolitano explicatur, cum dicitur, « Confiteor unum baptismum in remissionem peccatorum ». Quocirca Catechumeni etiam ante baptismum; totum fidei Symbolum recitant et credunt; et tamen nondum habent remissionem peccatorum, sed eam obtinendam per lavacrum regenerationis expectant. Itaque sensus illius articuli non est, credo aut confido mihi remissa esse peccata, sed credo et confiteor, in Ecclesia Catholica esse donum remissionis peccatorum, quod per baptismum, aliaque Sacramenta percipitur.

Præter hoc testimonium totius Ecclesiæ Symbolum fidei Catechumenis tradentis, adferri possunt etiam testimonia singulorum Patrum, qui de fide justificante cum disserunt, eam semper intelligunt, quæ Catholica dicitur, quæque totum Symbolum respicit.

Sanctus Irenæus, lib. 1. cap. 2. 3. et 4. explicat regulam fidei Christianæ, quod idem facit Tertullianus, in lib. adversus Praxeam; uterque autem nihil aliud credendum docet, nisi articulos Symboli Apostolici, quamvis nomen Symboli non habeant. Sanctus quoque Basilius, in oratione de confessione fidei, docet, fidem ad salutem et justificationem necessariam illam esse, qua creduntur ea, quæ Deus revelavit: neque fidei specialis in tota illa oratione usquam meminit.

Pari ratione Cyrillus Hierosolymitanus, Catechesi 5. scribit, fidem justificantem esse fidem dogmaticam, qua credimus Jesum esse Christum, et a mortuis resurrexisse, atque alia id genus dogmata. Idem quoque Catechesi 18. explicans, quid sit credendum

(1) Act. VIII, 37. — (2) Rom. IV, 20. — (3) Ibid. X, 8. — (4) I Corin. XV, 1. — (5) I Joan. V, 1.

catechumenis, ut baptizari possint, totum Sybolum tradit, et exponit, neque usquam meminit fiduciae specialis misericordiae.

Idem faciunt Gregorius Nazianzenus, Oratione in sanctum Lavacrum extrema, et in tractatu de fide Nycæna; Chrysostomus in duabus homiliis de Symbolo, Eusebius Emisenus in homiliis item duabus de Symbolo, Ruffinus, in explicatione Symboli, Augustinus, in lib. de Fide et Symbolo, in lib. de Genesi imperfecto, cap. 1. Et in Enchiridio per multa capita; Fulgentius, in lib. de fide ad Petrum, et auctor libri de Ecclesiasticis dogmatibus, qui omnes, cum Symbolum explicant, tum profitentur, ea omnia se docere, quæ ad fidem Christianam pertinent; et tamen nemo est eorum, qui vel semel specialis istius fidei Lutheranorum meminerit.

Sed placet ex Augustino, et qui eum secuti sunt, Prospero, Leone, atque Fulgentio, verba ipsa proferre. Igitur Augustinus in Enchiridio, cap. 2. dicit, Deum fide, spe et charitate coli, et cap. 5. dicit, mentem imbui debere fide, ut bene vivendo tendat ad speciem. Et cap. 7. dicit, salutem his tribus acquiri fide, et spe, et charitate. Nam quicumque invocaverit nomen Domini salvus erit: sed non potest invocari nomen Domini nisi prius credatur; ideo fides credit, spes et charitas orant. Ex quibus locis manifeste colligimus eum loqui de fide justificante et salvante.

De hac igitur fide justificante, mox cap. 8. docet, eam distingui a spe, ac per hoc etiam a fiducia non solum nomine, sed etiam objecto, unde sumitur ratio propria, essentialique virtutem. « Est (inquit) fides et malorum rerum et bonarum, quia et bona eruduntur et mala, et hoc fide bona non mala. Est etiam fides et præteritarum rerum, et præsentium, et futurarum. Credimus enim mortuum Christum, quod jam præterit, credimus sedere ad dexteram Patris, quod nunc est, credimus venturum ad judicandum, quod futurum est. Item fides et suarum rerum est et alienarum. Nam et se quisque credit aliquando cœpisse, nec fuisse utique sempiternum, et alia atque alia: nec solum de aliis hominibus multa, quæ ad religionem pertinent, verum etiam de Angelis credimus. Spes autem non nisi bonarum rerum est, nec nisi futurarum, et ad eum pertinentium, qui earum spem gerere perhibetur. Quæ cum ita sint, propter has causas

distinguenda erit fides aspe, sicut vocabulo, ita et rationabili differentia ».

Idem Augustinus in lib. III. contra duas epistolas Pelagianorum, cap. 5. « Nostra (inquit) fides, hoc est, catholica fides, justos ab injustis non operum, sed ipsa fidei lege discernit. Quia justus ex fide vivit ». Ubi sanctus Augustinus loquitur de fide justificante, quæ discernit justum ab injusto, et dicit, eam fidem esse Catholicam, id est, fidem dogmaticam, communem toti Ecclesiae, non specialem illam, quæ ejus tantum est, qui credit, vel confidit sibi remissa esse peccata. Et paulo infra, dicit, hanc fidem, esse fidem rectam, quæ hæresi opponitur, et ratione cujus melior est mulier his nupta catholica, quam virgo hæretica. Ubi sine dubio per fidem justificantem intelligit fidem, qua creduntur articuli et dogmata omnia sine ulla permixtione perfidiae.

Sanctus Leo ser. 4. de Epiphania: « Hoc est (inquit) quod justificat impios, hoc est, quod ex peccatoribus facit sanctos, si in uno eodemque Domino nostro Jesu Christo, et vera Deitas, et vera credatur humanitas ». Sanctus Prosper in lib. 1. de vita contemplativa, cap. 18. enumerat breviter summam fidei de Trinitate et Incarnatione. Deinde cap. 19. hanc ipsam dicit esse fidem justificantem: « Qui non crediderit (inquit) habendo fidem, nec justitiam cordis habere poterit, nec salutem ».

Sanctus Fulgentius, in libro de Fide ad Petrum, in ipso prologo, loquens de fide Catholica et dogmatica, quam in toto eo libro exponit: « Gaudeo (inquit) quod pro fide vera, sine ullo perfidiae vitio custodienda sollicitudinem geris, sine qua nulla potest prodesse, imo nec esse conversio. Apostolica quippe dicit auctoritas, quia sine fide impossibile est placere Deo. Fides namque est bonorum omnium fundamentum, fides est humanæ salutis initium. Sine hac fide, nemo ad filiorum Dei numerum potest pervenire: quia sine ipsa, nec in hoc sæculo quisquam justificationis gratiam consequitur, nec in futuro vitam possidebit æternam ».

Sanctus Bernardus, multis in locis hoc docet, sed unum in præsentia nobis citasse sufficiet, serm. 6. in vigilia Nativitatis, cum loqueretur de fide Incarnationis, et aliorum mysteriorum: « Beati (inquit) qui non viderunt, et crediderunt. Pars nostra hæc in verbo vitæ; nec sane contemptibilis, ex qua nimirum vivitur, et qua vincitur mundus,

quoniam justus ex fide vivit: et hæc est victoria, quæ vincit mundum, fides nostra. Hæc est, quæ velut quoddam æternitatis exemplar præterita simul et præsentia, ac futura sinu quodam vastissimo comprehendit ». Ubi fidem justificantem dicit, complecti præterita, præsentia et futura, quia credimus omnes articulos a Deo revelatos, quorum alii sunt de rebus præteritis, alii de præsentibus, alii de futuris.

CAPUT X.

Probatur idem rationibus.

Postremo, manifestis rationibus potest fides ista specialis explodi.

Prima ratio. Fides (ut ipse etiam docet Calvinus) in nihil aliud collimare debet, nisi in verbum Dei. Non enim potest esse certa et infallibilis, nisi ejus auctoritate nitatur, qui nec falli potest, nec fallere: at in verbo Dei nusquam reperitur annunciata salus, vel remissio peccatorum mihi, aut illi in particulari, exceptis quibusdam paucis, ut paralytico, cui dictum est Matth. IX. *Confide fili, remittuntur tibi peccata tua;* et peccatrice, de qua dictum est Lucæ VII. *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum.* Et fortasse adultera, cui dictum est Joan. VIII. *Vade, et jam amplius noli peccare.* Et Zachæo, de quo dictum est, Luc. XIX. *Hodie salus huic domui facta est, eo quod et ipse sit filius Abraham.* Et latrone, cui dictum est Luc. XXIII. *Hodie mecum eris in Paradiso* (1). Non igitur possunt reliqui homines credere, nisi omnino temere, tamquam ex verbo Dei sibi remissa esse peccata.

Respondent, specialem promissionem contineri in generali: nam qui dixit Joan. III. *Qui credit in Filium, habet vitam æternam;* significavit omnes qui credunt, hoc est, illum, et illum, qui credit, habere vitam æternam. Pari ratione qui dixit Actor. XIII. *In hoc omnis, qui credit, justificatur.* Et Rom. III. *Justitia Dei per Fidem Jesu Christi in omnes, et super omnes, qui credunt in eum;* significavit, omnes et singulos, qui credunt, justificari.

Sed hæc responsio multis nominibus peccat. Primum enim nusquam dicit Scriptura, qui credit sibi remissa esse peccata, habet

vitam æternam, aut justificatur; sed qui credit in filium, habet vitam æternam, vel justificatur. Quod autem credere in filium, sit credere sibi remissa esse peccata per filium, non habent adversarii ex verbo Dei, sed ex interpretatione sua; proinde non possunt id facere objectum fidei, nisi velint ex verbo suo facere verbum Dei.

Adde, quod interpretatio ipsorum tantum abest, ut sit verbum Dei, ut etiam repugnet verbo Dei. Nam idem Joannes, qui scripsit: *Qui credit in Filium, habet vitam æternam;* scripsit I. Joan. V. (2). *Omnis qui credit, quoniam Jesus est Christus, ex Deo natus est.* Et infra: *Quis est, qui vincit mundum, nisi qui credit, quoniam Jesus est filius Dei* (3)? Itaque credere in filium, ipso interprete Evangelista Joanne, est credere, quod Jesus sit filius Dei, et Christus. Sic etiam B. Paulus, qui scripsit: *in hoc omnis qui credit justificatur, et justitia in omnes qui credunt in eum.* Idem explicuit verba sua, cum ait ad Rom. X. *Hoc est verbum fidei, quod prædicamus, quia si confitearis in ore tuo Dominum Jesum, et in corde tuo credideris, quod Deus eum suscitavit a mortuis, salvus eris* (4). Itaque non modo non habentur in Scriptura illæ particulares propositiones, quas adversarii certa fide se tenere profitentur, videlicet, Lutheri, aut Calvinus remittuntur peccata; sed neque habetur illa generalis: Omnis qui credit sibi per Christum remissa esse peccata, justificatur.

Deinde peccant adversarii etiam in eo, quod ex antecedente conditionato colligunt conclusionem absolutam. Nam illæ propositiones: *Qui credit in filium, habet vitam æternam.* Et: *In hoc omnis qui credit justificatur,* conditionatæ sunt, ac si dictum esset, Si quis credit in filium, is habet vitam æternam: Et si quis in Christum credit, justificatur. Ita enim explicat Apostolus ad Roman. X. *Si credideris in corde tuo etc.* Et Philippus Actor. VIII. *Si credis ex toto corde etc.* (5).

Ex his autem conditionatis propositionibus recte colligitur conditionata conclusio, igitur ego, si credo, habeo justificationem, et vitam æternam. Absoluta vero conclusio, quam adversarii volunt, requirit assumptionem absolutam, videlicet illam, Atqui ego credo in Filium. Quæ assumptio absoluta non est in verbo Dei, sed in opinione mea.

(1) Matth. IX, 2; Luc. VII, 47; Joan. VIII, 41; Luc. XIX, 9; Luc. XXIII, 43. — (2) Joan. III, 36; Act. XIII, 39; Rom. III, 22. — (3) I. Joan. V, 1. — (4) Rom. X, 10. — (5) Act. VIII, 37.